

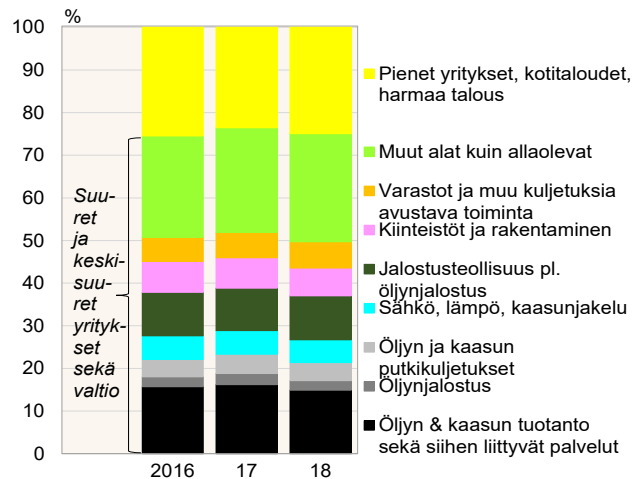
Venäjä

Venäjällä investointien elpyminen jatkui vuonna 2018. Kiinteät investoinnit kasvoivat 4,3 % noustuaan 4,8 % vuonna 2017, jonka tietoja on tarkistettu hieman ylöspäin. Investoinnit olivat enää vajaat 4 % pienemmät kuin tähänastisessa huipussaan vuonna 2013. Viime vuoden viimeisellä neljänneksellä kasvu hidastui alle 3 prosenttiin, mutta tammi-syyskuun kasvua on korjattu ylöspäin. Rakennussektorin kasvuluvun aiemman nostamisen ohella tämä viittaa siihen, että BKT:n yllättävän hyvä kasvu vuonna 2018 juontuu tammi-syyskuun tietojen korjaamisesta ylöspäin (BKT:n uudet neljännesvuositiedot julkaistaan huhtikuun alussa).

Investoinneissa viime vuosi muistutti tämän vuosikymmenen aiempia vuosia siinä, että suurten ja keskisuurten yritysten sekä valtion investoinnit kasvoivat muita investointeja hitaammin (runsaat 2 %). Muut investoinnit sen sijaan kasvoivat Rosstatin arvion mukaan nopeasti (10 %).

Suurten ja keskisuurten yritysten investoinnit jalostusteollisuudessa (pl. öljynjalostus) lisääntyivät ripeästi. Nousua vetivät etenkin kemian teollisuuden yhä edelleen kasvaneet sekä autoteollisuuden syvästä kuopasta toipuneet investoinnit. Kemian teollisuudessa tehdään jalostusteollisuuden aloista ylivoimaisesti eniten investointeja. Investoinnit raakaöljyn tuotantoon kääntyivät jälleen laskuun yhden nousuvuoden jälkeen. Maakaasun tuotantoinvestointien kasvu yltyi hyvin nopeaksi johtuen Jamalín LNG-hankkeesta (Jamalo-Nenetsiassa tehtiin vuosina 2017–2018 noin kaksi kolmasosaa Venäjän kaasuntuotantoinvestoinneista). Tiedot suurten ja keskisuurten yritysten investoinneista viittaavat siihen, että energiasektorin osuus (öljy ja öljytuotteet, kaasu sekä sähkö) kokonaisinvestoinneista pieneni vuonna 2018 hieman usean edellisen vuoden noin 30 prosentista, ja jalostusteollisuuden osuus (pl. öljynjalostus) nousi noin 12 prosenttiin.

Keskeisten sektorien osuudet investoinneista 2016–2018

Lähde: Rosstat.

Vienti Suomesta Venäjälle takeltelee. Suomen ja Venäjän välisen kaupan kehitys vastaa Venäjän ulkomaankaupan yleistä kehitystä. Osin ruplan heikentymisen vuoksi venäläiset ovat hankkineet vähemmän tavaroita ja palveluita ulkomailta. Öljyn hinnan nousun myötä Venäjän tavaraviennin arvo taas on kasvanut.

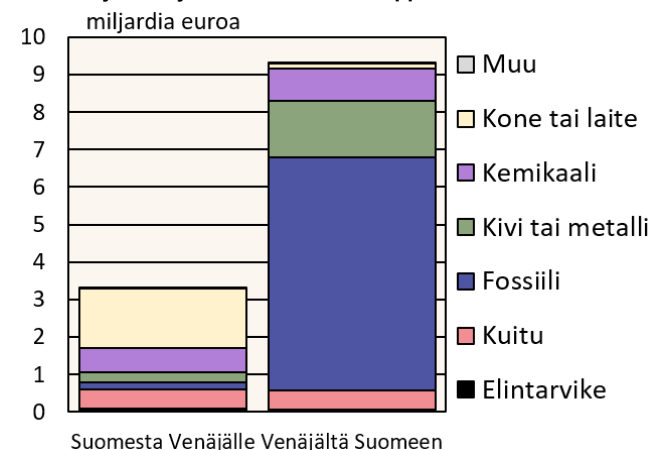
Suomen tullin mukaan Suomesta Venäjälle vietyjen tavaroiden arvo oli viime vuonna 3,3 miljardia euroa. Tämä on 3 % edellistä vuotta vähemmän. Suomesta ulkomaille vietyistä tavaroista meni Venäjälle arvossa mitattuna 5 %. Vielä vuonna 2013 Venäjän osuus oli lähes 10 %. Suomesta Venäjälle viedään paljon koneita ja paperia.

Venäjältä Suomeen viime vuonna tuotujen tavaroiden arvo oli 9,3 miljardia euroa. Tämä on 13 % edellistä vuotta enemmän. Ulkomailta Suomeen tuoduista tavaroista Venäjältä tuli arvossa mitattuna 14 %. Arvo on kasvanut lähinnä öljyn hinnan nousun myötä. Kaksi kolmannesta Venäjältä Suomeen tuotavasta tavarasta koostuu fossiilista polttoaineista. Suomeen tuodusta öljystä merkittävä osa tosin päättyy jalostettuna eteenpäin. Lisäksi Venäjältä Suomeen tuodaan paljon puuta, metalleja ja kemikaaleja.

Suomen tilastokeskuksen mukaan suomalaisten venäläisille tuottamien palveluiden vuosittainen arvo on vajaat 1,5 miljardia euroa. Arvo on ollut kasvussa pari vuotta, mutta venäläisten matkailun heilahtelut vaikuttavat siihen huomattavasti. Siihen taas vaikuttaa paljon ruplan kurssi. Vuoden 2018 aikana rupla heikentyi vajaat 10 % euron suhteen. Viime vuodenvaihteen lomakautena Suomessa yöpyi 10 % vähemmän venäläisiä kuin edellisessä vuodenvaihteessa. Venäläisten osuus ulkomaalaisten yöpymisistä oli viime vuonna 12 %. Kaikkiaan suomalaisten ulkomaalaisille myymistä palveluista 5 % kohdistuu venäläisille.

Venäläisten suomalaisille vuosittain tuottamien palveluiden arvo on vajaat miljardi euroa. Venäjän osuus Suomen ulkomaalaisilta ostamista palveluista on 3 %. Venäläisten suomalaisille tuottamista palveluista noin puolet koostuu kuljetuspalveluista.

Suomen ja Venäjän välinen tavarakauppa vuonna 2018

Lähde: Suomen tulli, BOFIT.

Kiina

EU perää vastavuoroisuutta ja nykyistä tasapainoisempaa Kiina-suhdetta. EU komission tiistaina 12.3. julkaisema tiedonanto ”EU-China – A strategic outlook” kertoo kovista paineista terävöittää unionin Kiina-politiikkaa. Ulkomaankauppaa ja taloutta koskevat ehdotukset ovat monilta keskeisiltä osilta yhdensuuntaiset sen kanssa, mitä Yhdysvallat vaatii meneillään olevissa kauppaneuvotteluissa Kiinalta.

Kiinan kanssa tehtävän muun yhteistyön korostamisen ohella komissio peräänkuuluttaa nykyistä tasapainoisempaa taloudellista kanssakäymistä ja vastavuoroisuuden toteutumista. Tämä tarkoittaa sitä, että EU:n tulee valvoa tiukasti, että Kiina noudattaa EU:n kanssa tekemiään sopimuksia ja sitoumuksia. Näihin kuuluvat mm. WTO:n uudistaminen (ml. valtiontuet ja teknologian pakkosiirrot) sekä EU:n ja Kiinan vuosia neuvotellun investointisuojaosituksen hyväksyminen vuoteen 2020 mennessä. Julkisissa hankinnoissa on suuri tarve vastavuoroisuuden lisäämiseen ja eurooppalaisyritysten kilpailumahdollisuuksien parantamiseen Kiinassa.

Kiinaan kohdistuvien vaatimusten lisäksi EU komissio esittää myös useita toimia EU-maiden lainsäädännön tiukentamiseksi epäreilun kilpailun vähentämiseksi. Tämä koskee niin ulkomaisten valtionyritysten toimintaa sisämarkkinoilla kuin työvoimaa ja ympäristöä koskevien standardien painotamista julkisissa hankinnoissa. Tiedonannossa nostetaan näkyvästi esille myös televiestintään (5G) ja ulkomaisiin investointeihin liittyvät turvallisuusriskit, ja jäsenmaita kehoitetaan käyttämään helmikuussa hyväksyttyä ulkomaisten investointien valvontamekanismia. Tärkeää on, että komissio muistuttaa myös EU:n omista sopeutumistarpeista ja protektionismin torjumisesta EU:n omassa politiikassa.

Kiina on keväällä näkyvästi esillä EU:n toiminnassa. Jäsenmaiden päämiesten Eurooppa-neuvoston on määrä käsitellä komission tiedonantoa maaliskuussa (21.3.) ja vuosittainen EU-Kiina huipputapaaminen on huhtikuun alussa (9.4.). Myös eurooppalaiset yritysjärjestöt ovat terävöittävässä Kiina-positioitaan.

Kiinan ulkomaankauppa supistui tammi-helmikuussa. Tullin mukaan tavaravienti oli tammi-helmikuussa 350 mrd. dollaria eli 5 % pienempi kuin vuotta aiemmin. Tuontia kertyi 310 mrd. dollaria ja se supistui lähes 3 %. Ulkomaankaupan ylijäämä supistui 10 mrd. dollaria vuotta aiemmasta ja oli 40 mrd. dollaria. Juaneissa mitattuna sekä vienti että tuonti olivat tammi-helmikuussa suurin piirtein saman suuruisia kuin vuosi sitten.

Tammi-helmikuussa viennin dollariarvo väheni etenkin Yhdysvaltoihin (lähes 15 % vuotta aiemmasta). Vienti EU:hun ja ASEAN-maihin oli edelleen hienoisessa kasvussa, mutta kasvuvauhti on hidastunut selvästi. Tuotteittain tarkasteltuna eniten on supistunut puhelinten (-24 %) vaattei-

den (-15 %) ja kenkien (-11 %) vienti. Myös muiden sähkölaitteiden kuin puhelinten vienti on supistunut. Mikropiirien ja öljyalosteiden vienti oli noin 20 prosentin kasvussa.

Kiina toi tammi-helmikuussa Yhdysvalloista tavaraa 35 % vähemmän kuin vuotta aiemmin. Tuonti on supistunut selvästi myös ASEAN maista (-10 %) ja Koreasta (-14 %). Tuonti EU:sta kasvoi muutaman prosentin. Tuonti monista raaka-ainetuottajamaista, kuten Venäjältä, kasvoi vahvasti.

Teollisuuden vientitulokset heikkenivät edelleen helmikuun ostopöytäselvityksessä, mikä viittaa heikkoon vientinäkömään lähikuukausina.

Kiinan ja Venäjän aseviennin kasvu muita suuria asetoimittajia hitaampaa. Tukholman kansainvälisen rauhantutkimuslaitoksen SIPRin tuoreen asekauppaa koskevan selvityksen mukaan kansainvälisen asekaupan määrä oli viisivuotiskaudella 2014–2018 vajaat 8 % suurempi kuin vuosina 2009–2013. Yhdysvallat (osuus 36 %), Venäjä (21 %), Ranska (7 %), Saksa (6 %) ja Kiina (5 %) kattoivat maailman aseviennistä kolme neljäsosaa.

Kiinan aseviennin määrä oli viisivuotiskaudella 2014–2018 vain vajaat 3 % suurempi verrattuna vuosien 2009–2013 vientimääriin, joten sen aseviennin kasvu on hidastunut rajusti verrattuna tämän vuosikymmenen alun kasvulukemiin. Asiakasmaiden lukumäärä on kuitenkin kasvanut edellisen viisivuotiskauden 41:stä 53 maahan, joskin toimitukset keskittyvät edelleen Pakistaniiin (osuus 37 %), Bangladeshiin (16 %) ja Algeriaan (11 %). Kiinan asevientä rajoittaa se, että monet maat eivät osta kiinalaisaseita poliittisista syistä. SIPRin mukaan kymmenestä suurimmasta aseiden tuojasta Intia, Australia, Etelä-Korea ja Vietnam eivät osta aseita Kiinasta. Aasian ja Tyynenmeren osuus Kiinan aseviennistä on 70 %, Afrikan 20 % ja Lähi-idän 6 %.

Kiina on suurin sotilaskäyttöön tarkoitettujen miehittämättömien ilma-alusten viejä. Osin tämä johtuu siitä, että Yhdysvallat ja Israel rajoittavat koneidensa myyntiä.

Oman asetuotannon kehityksestä huolimatta Kiina oli Saudi-Arabian, Intian, Egyptin, Australian ja Algerian jälkeen kuudenneksi suurin aseiden tuoja runsaan 4 prosentin osuudellaan kaudella 2014–2018. Vaikka tuonnin määrä on laskussa (-7 % edellisestä viisivuotiskaudesta), on maa edelleen riippuvainen mm. taistelukoneiden ja laivojen moottoreiden sekä ilmatorjuntaohjusten tuonnista. Venäjän osuus Kiinan asetuonnista on 70 %, Ranskan 10 % ja Ukrainan 9 %.

Venäjän aseviennin määrä kaudella 2014–2018 oli peräti 17 % pienempi kuin edellisellä viisivuotiskaudella. SIPRin mukaan väheneminen johtuu erityisesti Intian-viennin 42 prosentin laskusta ja Venezuelan-viennin täydellisestä romahtamisesta. Intia on kuitenkin edelleen Venäjän aseviennin suurin asiakas 27 prosentin osuudellaan ennen Kiinaa (14 %) ja Algeriaa (14 %). Venäjän vie aseita kaikkiaan 55 maahan. Aasian ja Tyynenmeren alue kattaa viennistä 60 %, Afrikka 17 %, Lähi-itä 16 %, Eurooppa 6 % ja Amerikka runsaan prosentin. Venäjän asetuonti on nykyisin olematonta.